

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas		Kodas	
LATVIŲ LITERATŪRA			
Dėstytojas (-ai)		Padalinys (-iai)	
Koordinuojantis: dr. Laura Laurušaitė Kitas (-i): Agnė Navickaitė-Klišauskienė, Eglė Žilinskaitė-Šinkūnienė, Vytautas Rinkevičius		VU FilF BKKI Baltistikos katedra	
Studijų pakopa		Dalyko (modulio) tipas	
pirmoji		pasirenkamasis	
Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)	
auditorinė	rudens	lietuvių	
Reikalavimai studijuojančiajam			
Išankstiniai reikalavimai: –		Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra	
Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82
Dalyko (modulio) tikslas			
Per šio dalyko studijas siekiama ugdyti gebėjimą dirbti grupėje, analitinį ir kritinį mąstymą, latvių literatūros kaip kultūros proceso supratimą ir gebėjimą ją analizuoti.			
Dalyko (modulio) studijų rezultatai		Studijų metodai	Vertinimo metodai
Studentai gebės dirbti komandoje, diskutuoti ir spręsti įvairius klausimus latvių literatūros tematika;		Įtraukiamoji paskaita, konkrečių straipsnių analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija.	Kaupiamasis vertinimas: darbas per seminarus, pranešimas ir egzaminas
gebės analizuoti, apibendrinti ir kritiškai vertinti skirtingų laikotarpių literatūros procesus;		Probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, konkrečių straipsnių analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, savarankiškas užduočių atlikimas, pranešimo parengimas ir pristatymas	

<p>1. Latvių kultūros sistemos formavimasis ikinacionalinėje raštijoje: nuo kronikų iki pirmojo romano</p> <p>Ankstyvieji latvių raštai kaip utilitariniai ir didaktiniai tekstai; vokiečių įtaka latvių kultūrai; specifiškai latviško kultūros kodo atsiradimas; daina – klasikinių baltų literatūrų vertybinis centras; jaunalatviai ir tautinis romantizmas; epinės literatūros pradžia: pirmasis latvių romanas ir A. Pumpuro epas <i>Lačplēsis</i> kaip nacionalinių, mitologinių ir folklorinių paradigmu konstrukcija; dramaturgijos užuomazgos.</p>	2		4			6	10	<p>Bendroji informacija, įvadiniai skaitiniai (pasirinktinai: <i>Gothardas Frydrichas Stenderis, Garlybas Helvigas Merkelis, Neregys Indrikis</i> ir kt.; jaunalatviai (<i>Krišjanis Valdemaras, Krišjanis Baruonas, Atis Kruonvaldas, Auseklis, Juris Alunanas</i> ir kt.). <i>Andrėjo Pumpuro</i> epo <i>Lačplēsis</i> ir <i>brolių Kaudzyčių</i> romano <i>Matininkų laikai</i> aptarimas. Kritinės literatūros skaitymas.</p> <p>Literatūra: Pumpurs A., <i>Lāčplēsis</i> (bet kuris leidimas) / Pumpuras, A. <i>Lačplēsis</i>, 1959. Gaižiūnas S., <i>Kultūros tradicijos baltų literatūrose. XX a. paralelės ir kontaktai</i>, 1989, psl. 53–60. Butkus V., <i>Latvių literatūros eskizai: iki XIX a. pabaigos</i>, 1998, psl. 9–25, 73–86. Berelis G., <i>Latviešu literatūras vēsture. No pirmajiem rakstiem līdz 1999. gadam</i>, 1999, psl. 13–25.</p>
<p>2. Latvių literatūros kanono formavimosi pradžia XIX a. ir XX a. sandūroje (poezija, proza, dramaturgija)</p> <p>Modernios nacijos gimimas; artėjimas prie Europos literatūrinių procesų; profesionalaus rašytojo vaidmens susiformavimas; poslinkis nuo didaktikos link literatūriškumo; romantizmo, simbolizmo ir psichologinės prozos įsigalėjimas; literatūra kaip introspektyvios žmogaus savivertės liudytoja; idealo kultas ir jo glorifikacija; neoromantinės asmenybės tapšmas; universalizmas kaip pasaulėvaizdžio principas</p>	2		2			4	10	<p>Literatūros kūrinių skaitymas ir aptarimas (pasirinktinai: <i>Rainis, Aspazija, Rūdolfas Blaumanis, Janis Puorukas, Eduardas Veidenbaumas, Augustas Deglavas, Andrievs Niedra, Janis Jaunsudrabinis, Anna Brigaderē</i> ir kt.). Pranešimų literatūros temomis rengimas ir pristatymas. Kritinės literatūros skaitymas.</p> <p>Literatūra: Hausmanis V., Briedis R., <i>Latviešu literatūras vēsture</i>, 1 tomas, 1998, psl. 181–198. Berelis G., <i>Latviešu literatūras vēsture. No pirmajiem rakstiem līdz 1999. gadam</i>, 1999, psl. 25–50. Gaižiūnas S., „Janio Rainio dvasinio likimo linija: tarp šiaurės ir piet“<i>ų</i>, Janis Rainis, <i>Poezija. Dramos</i>, sud. Kęstutis Nastopka, 1998, psl. 755–779.</p>

<p>3. Natūrali literatūros proceso raida tarpukario latvių poezijoje, prozoje ir dramaturgijoje</p> <p>Paradigmų kaita nuo tautinio romantizmo link ekspresionizmo; romano variacijos: nuo „žmogus pasaulyje“ (socialinės kritikos romanai) iki „pasaulis žmoguje“ (psichologiniai romanai); estetikos ir poetikos dinamiškumas; verlibro įsigalėjimas poezijoje; A. Čakas kaip kultūros tipas; urbanistinė Rygos vaizdinija; lietuvių literatūra Latvijoje</p>	2		4			6	10	<p>Literatūros kūrinių skaitymas ir aptarimas (pasirinktinai: <i>Janis Ezerinis, Aleksandras Grynas, Anšlavs Eglytis, Aleksandras Čakas, Vilis Plūduonis, Janis Sudrabkalnas, Martinis Zyvertas</i> ir kt.).</p> <p>Pranešimų latvių literatūros temomis rengimas ir pristatymas. Kritinės literatūros skaitymas.</p> <p>Literatūra: Hausmanis V., Briedis R., <i>Latviešu literatūras vēsture</i>, 2 tomas, 1999, psl. 58–76. Berelis G., <i>Latviešu literatūras vēsture. No pirmajiem rakstiem līdz 1999. gadam</i>, 1999, psl. 67–74, 84–99. Nastopka K., <i>Lietuvių ir latvių literatūrų ryšiai</i>, 1971, psl. 327–348.</p>
<p>4. Latvių literatūra sovietmečiu tarp estetikos ir politikos</p> <p>Pagrindiniai autoriai; socrealizmo diktatas ir priverstinė rašytojo misija; ideologizuotos kalbos spąstai ir Ezopo kalba; poetinės kalbos transformacija (<i>I. Ziedonio</i> fenomenas); naujų autoritetų atsiradimas ir ideologiją peržengiantys eksperimentai (<i>M. Zarinis, A. Belas</i>); agresyvi „Piktųjų mergaičių“ („Niknās meitenes“) kūryba; sovietmečio pervertinimo problemos Latvijoje; laiką peržengiantys eksperimentai (<i>M. Zarinis</i>) baltiškų aspiracijų poetai (<i>U. Bēzinsis, J. Ruokpelnis, K. Skujeniekas</i>)</p> <p>Liminalumo refleksija latvių egzodo literatūroje</p> <p>Išvietinimo konceptualizavimas; literatūros, brendusios tarpkultūrinėse sandūrose, specifika; išeiškos tapatybės variantiškumas: nuo nostalgijos iki prisitaikymo; latvių legionas ir karo romanai; lietuvių ir latvių egzodo literatūros palyginimas; baltiškiosios tapatybės atramos išėivijoje; Niujorko latvių poetų literatūrinė grupė „Pragaro virtuvė“ („Elles ķķķis“).</p>	4		8			12	10	<p>Latvių autorių kūrinių skaitymas ir aptarimas (pasirinktinai: <i>Ojars Vacietis, Imantas Zieduonis, Maris Čaklajs, Albertas Belas, Regina Ezera, Visvaldis Lamas, Mara Zalytė, Margeris Zarinis</i> ir kt.; <i>Dzintaras Suodumas, Gunaras Janovskis, Zenta Maurinia</i> ir kt.; <i>Uldis Bēzinsis, Janis Ruokpelnis, Knutas Skujeniekas</i> ir kt.).</p> <p>Pranešimų latvių literatūros temomis rengimas ir pristatymas. Filmo apie K. Skujenieķą ir V. Braziūnā „Arķiau žemēs anapus upēs“ peržiūra ir aptarimas su filmo režisiere V. Jonkute.</p> <p>Kritinės literatūros skaitymas.</p> <p>Literatūra: Berelis G., <i>Latviešu literatūras vēsture. No pirmajiem rakstiem līdz 1999. gadam</i>, 1999, psl. 105–130, 149–181. Gaižiūnas S., <i>Baltų Faustas ir Europos literatūra</i>, 2002, psl. 616–626. Laurušaitė L., <i>Tarp nostalgijos ir mimikrijos: lietuvių ir latvių pokario išėivijos romanai</i>, 2015, psl. 134–157.</p>

<p>5. Latvių literatūra atkūrus nepriklausomybę: įvairovės ir eksperimentų arena</p> <p>Pagrindiniai latvių literatūros proceso dalyviai prozininkai; ryškiausi debiutantai; „niūriosios undinės“; latvių literatūros žanrinės dominantės – nuo esė iki biografinio romano; tradicijos lūžis ir postmodernistiniai eksperimentai; Sibiro patirtys literatūroje; grįžtanti latvių egzodo kūryba ir vieningo latvių literatūros lauko susiformavimas; <i>P. Brūveris</i> kaip baltiškumo matas.</p>	2		6			8	10	<p>Literatūros kūrinių skaitymas ir aptarimas (pasirinktinai: <i>Nuora Ikstena, Laima Muktupavela, Gundega Repšė, Inga Abelė, Paulas Bankovskis, Guntis Berelis, Andra Neiburga, Karlis Vērdinis, Juris Kruonbergas, Pēteris Brūveris</i> ir kt.).</p> <p>Pranešimų apie naujausią latvių poeziją ir prozą (pagrindinius autorius ir jų kūrybos bruožus) rengimas ir pristatymas dviem grupėmis, kino filmų peržiūra ir aptarimas (pasirinktinai: <i>Rīgas sargi, Cilvēka bērns, Baiga vasara</i> ar kt.).</p> <p>Kritinės literatūros skaitymas.</p> <p>Literatūra: Cimdiņa, A., <i>Jaunākā latviešu literatūra: žanru pārskati, teorija un kritika</i>, 2007, psl. 10–40. Vaičekauskaitė-Stepukonienė I., <i>Naujasis lietuvių ir latvių romanas: raidos tendencijos 1988-2000-taisiais</i>, 2006, psl. 139–157. Berelis G., <i>Postmodernisms un latviešu literatūra</i>, 2001, 92–101.</p>
--	---	--	---	--	--	---	----	---

<p>6. Literatūrinių paradigų kaita XXI a. latvių literatūroje Postmodernizmo kaip literatūros kanoną paneigiančio reiškinio įsigalėjimas; žanrų irimas ir difuzija; intertekstualumas latvių literatūroje; kūniškumo prioritetas; masinės kultūros invazija; desakralizacija</p> <p>Istorijos rehabilitacija šiuolaikinių latvių romanų serijoje „Mes. Latvija, XX amžius“ (2014–2018) Nacionalinės istorijos perrašymas grožine forma; latviškosios tapatybės permąstymas; biografinių romanų reikšmė; menkstantys postmodernistiniai eksperimentai; grįžimas prie realistinio pasakojimo, naratyvinio prado</p> <p>Šiuolaikinė latvių (e)migracijos proza kaip kintančio baltų mentaliteto liudininkė Labilaus nomadinio identiteto įsigalėjimas; naujos temos literatūroje; nusistovėję stereotipai apie kitas tautas; vertybių konfrontacija; socialinės atminties atrofija.</p>	4		8			12	10	<p>Literatūros kūrinių skaitymas ir aptarimas auditorijoje (pasirinktinai: <i>Inga Žoludė, Maris Bēzinis, Arno Jundzē, Vilis Lacytis, Andra Manfeldē, Laima Kota, Alvilas Bergas, Tomas Kreicbergas</i> ir kt.). Pranešimų rengimas ir pristatymas. Kritinės literatūros skaitymas.</p> <p>Literatūra: Vėrdiņš K. (sudarytojas), <i>Latviešu literatūra 2007–2015</i>, 2018, psl. 15–29. Berelis G., <i>Neēd šo ābolu. Tas ir mākslas darbs. Postmodernisms un latviešu literatūra</i>, 2001, p. 212–238. Ceplis R., <i>Latviešu literatūra 2000–2006</i>, 161–170. Laurušaitė L., <i>Literatūra, mobilumas, imago. Lietuvių ir latvių XXI a. (e)migracijos patirtys</i>, 2019, psl. 143159.</p>
7. Pranešimo rengimas							10	
8. Pasiruošimas egzaminui, egzaminų laikymas							12	Per seminarus nagrinėtos literatūros peržvalga, kurso kartojimas.
Iš viso	16		32			48	82	
Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai					
Kaupiamasis vertinimas; minimalus išlaikymo slenkstis – 45% taškų.								
Egzaminas	50	Modulio pabaigoje	Egzaminą sudaro 2 atvirojo tipo klausimai, į kuriuos studentas turi pateikti atsakymą remdamasis kurso programa.					

Pranešimas pasirinkto autoriaus kūrybos tema (apie 15 min.)	30	Pasirinktu metu	<p>Kurso pradžioje duodamas temų sąrašasLietFil albos. Pranešimas vertinamas pagal šiuos kriterijus: <u>Pranešimo struktūra</u>: 1 balas pranešimo struktūra aiški ir logiška, yra visos reikiamos dalys (įvadas, dėstymas, išvados, literatūros ir šaltinių sąrašas); <u>Pranešimo koncepcija (įvadas)</u>: 1 balas pagrįstas temos pasirinkimas, aiškiai suformuluotas tikslas ir uždaviniai; <u>Turinys</u>: 5 balai tema atskleista išsamiai, remiamasi naujausia literatūra, nėra dalykinių klaidų, visi teiginiai pagrįsti, iliustruoti pavyzdžiais; <u>Išvados</u>: 1,5 balo išvados pagrįstos; <u>Minties rišlumas</u>: 0,5 balo mintys dėstomos rišliai, logiškai ir aiškiai; <u>Komunikaciniai aspektai</u> (kontaktas su publika): 0,5 balo kalba, mimika ir gestai orientuoti į klausytoją, pranešėja(s) bendrauja su publika, atsako į užduotus klausimus, diskutuoja; <u>Kalba</u>: 0,5 balo dėstoma moksliniu stiliumi, kalbos priemonės vartojamos taisyklingai.</p>
---	----	-----------------	--

Darbas per seminarus	20	Visą semestrą	<p>2 taškai: aktyviai dalyvauja diskusijose, tinkamai atsako į klausimus, tinkamai formuluoja mokslo problemas ir klausimus auditorijai. 1 taškas: dalyvauja diskusijoje, tinkamai atsako į užduodamus klausimus. 0 taškų: diskusijoje nedalyvauja.</p>
----------------------	----	---------------	---

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
-----------------	----------------------	--------------------	--	---

Privaloma literatūra

1. Nastopka K.	1971	<i>Lietuvių ir latvių literatūrų ryšiai</i>		Vilnius: Vaga
2. Gaižiūnas S.	1989	<i>Kultūros tradicijos baltų literatūrose. XX a. paralelės ir kontaktai</i>		Vilnius: Vaga
3. Butkus V.	1998	<i>Latvių literatūros eskizai: iki XIX a. pabaigos</i>		Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla
4. Hausmanis V., Briedis R.	1998	<i>Latviešu literatūras vēsture</i>	1 tomas	Rīga: Zvaigzne ABC
5. Hausmanis V., Briedis R.	1999	<i>Latviešu literatūras vēsture</i>	2 tomas	Rīga: Zvaigzne ABC
6. Berelis G.	1999	<i>Latviešu literatūras vēsture. No pirmajiem rakstiem līdz 1999. gadam</i>		Rīga: Zvaigzne ABC
7. Hausmanis V., Briedis R.	2001	<i>Latviešu literatūras vēsture</i>	3 tomas	Rīga: Zvaigzne ABC

8. Berelis G.	2001	<i>Neēd šo ābolu. Tas ir mākslas darbs. Postmodernisms un latviešu literatūra</i>		Rīga: Atēna
9. Gaižiūnas S.	2002	<i>Baltu Faustas ir Eiropas literatūra</i>		Panevėžys: Baltoskandijos akadēmija
10. Vaičekauskaitē-Stepukonienē I.	2006	<i>Naujasis lietuvių ir latvių romanas: raidos tendencijos 1988-2000-taisiais</i>		Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla
11. Cimdiņa A. (sudarytoja)	2007	<i>Jaunākā latviešu literatūra: žanru pārskati, teorija un kritika</i>		Rīga: ŠU leidykla
12. Ceplis, R.	2007	<i>Latviešu literatūra 2000-2006</i>		Rīga: Valters un rapa
13. Laurušaitē L.	2015	<i>Tarp nostalgijas ir mimikrijos: lietuvių ir latvių pokario išeivijos romanai</i>		Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas
14. Vērdiņš K. (sudarytojas)	2018	<i>Latviešu literatūra 2007-2015</i>		Rīga: LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts
15. Laurušaitē L.	2019	<i>Literatūra, mobilumas, imago. Lietuvių ir latvių XXI a. (e)migracijos patirtys</i>		Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas
Papildoma literatūra				
16. Cimdiņa A.	2000	<i>Teksts un klātbūtne</i>		Rīga: Jumava
17. Lūse D.	2000	<i>Latviešu trimdas proza</i>		Rīga: Jumava
18. Hausmanis V., Kalnačs B.	2004	<i>Latviešu drāma 20. gadsimta pirmā pusē</i>		Rīga: Zinātne
19. Briedis R.	2006	<i>Latviešu literatūras hronika sastatījumā ar notikumiem pasaulē un Latvijā 1888-1944</i>	1 tomas	Rīga: Valters un Rapa
20. Briedis R.	2006	<i>Latviešu literatūras hronika sastatījumā ar notikumiem pasaulē un Latvijā 1945-2005</i>	2 tomas	Rīga: Valters un Rapa
21. Cimdiņa A.	2006	<i>Dzīve tekstā. Raksti par literatūru</i>		Rīga: Atēna
22. Lūse D.	2008	<i>Latviešu literatūra un 20. gadsimta politiskās kolīzijas</i>		Rīga: Valters un Rapa

23. Kalnačs B., Sprindytė J., Undusk J. (eds)	2009	<i>300 Baltic Writers: Estonia, Latvia, Lithuania: a reference guide to authors and their works</i>		Vilnius: Institute of Lithuanian Literature and Folklore
24. Lāms O., Cimdiņa A.	2010	<i>Lāčplēša ceļš pasaulē: latviešu eposs un Eiropas eposu tradīcijas</i>		Rīga: Zinātne
25. Kalnačs B.	2011	<i>Baltijas koloniālā drāma. Modernitāte, koloniālisms un postkoloniālisms latviešu, igauņu un lietuviešu dramaturģijā</i>		Rīga: LFMI
26. Butkus V., Jonkutė V. (sudarytojai)	2015	<i>Baltiška, tautinė, regioninė savimone baltų literatūrose ir kultūrose / Baltiskā, tautiskā, reģionālā pašapziņa baltu literatūrās un kultūrās / Baltic, national, regional identity in Baltic literatures and cultures: straipsnių rinkinys</i>		Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas
27. Gūtmane Z.	2019	<i>Totalitārisma traumu izpausmes Baltijas prozā</i>		Rīga: LU literatūras, folkloras un mākslas institūts

ATNAUJINTA 2023 08 28